

SÅNGER UTAN ORD

Mats Bergström
Georg Riedel

Naxos 8.572534 (2010)

JULSÅNGER UTAN ORD

Mats Bergström
Georg Riedel
Jonas Holgersson, Andreas Hellqvist,
Per Runberg & Andreas Öberg

Naxos 8.573126 (2012)

FLER SÅNGER UTAN ORD

Mats Bergström
Georg Riedel
Jonas Holgersson, Göran Söllscher
& Andreas Hellqvist

Naxos 8.573578 (2015)

För komplett diskografi och ytterligare information om Mats Bergström, se
www.matsbergstrom.com

PSALMER UTAN ORD

Mats Bergström, gitarr
Georg Riedel, kontrabas

PSALMER UTAN ORD

1 Nu är det morgon <i>(Psalm 181)</i>	3.13	10 Tryggare kan ingen vara <i>(Psalm 248)</i>	1.46
2 En vänlig grönskas rika dräkt <i>(Psalm 201)</i>	2.50	11 I hoppet sig min frälsta själ förnöjer <i>(Psalm 325)</i>	2.07
3 De blomster som i marken bor <i>(Psalm 202)</i>	1.38	12 Det finns en väg till himmelen <i>(Psalm 303)</i>	2.14
4 Blott en dag <i>(Psalm 249)</i>	1.51	13 Närmare, Gud, till dig <i>(Psalm 271)</i>	3.56
5 O, vad världen nu är skön <i>(Psalm 751)</i>	5.10	14 Oändlig nåd <i>(Psalm 231)</i>	3.12
6 En jungfru födde ett barn idag <i>(Psalm 124)</i>	1.50	15 Hur ljuvt det är att komma <i>(Psalm 80)</i>	1.04
7 In dulci jubilo <i>(Psalm 433)</i>	2.40	16 Nu vilar folk och länder <i>(Psalm 186)</i>	5.39
8 O huvud, blodigt, sårat <i>(Psalm 144)</i>	2.15	17 Nu sjunker bullret <i>(Psalm 192)</i>	1.36
9 Du som gick före oss <i>(Psalm 74)</i>	2.02	18 Tack, Fader, för den dag du gav <i>(Psalm 500)</i>	3.18

Mats Bergström, gitarrer (1-3, 5-10, 12-13 & 15-17), teorb (18)

Georg Riedel, kontrabas (1-4, 6-14 & 16-18)

André Ferrari, trummor & slagverk (3, 6, 7, 10, 13 & 18)

Samtliga melodier är hämtade ur 1986 års svenska psalmbok och arrangerade av Mats Bergström och/eller Georg Riedel.

Nu vilar folk och länder (Psalm 186, arr: Mats Bergström). En av världens vackraste melodier enligt många – mera känd till texten Innsbruck, ich muss dich lassen. Att Mats Bergström är förälskad i Heinrich Isaacs melodi från sent 1400-tal går inte att ta miste på.

Nu sjunker bullret (Psalm 193, arr: Mats Bergström) är en kvällspsalm som lånat en folkvisemelodi, känd från olika delar av Sverige till världsliga texter.

Tack, Fader, för den dag du gav (Psalm 500, arr: Mats Bergström, Georg Riedel & André Ferrari). En hymnmelodi från 300-talet blir här kontemplativt framförd av alla tre musikerna. Instrumentet som här trakteras av Mats Bergström är en teorb, en typ av luta som var vanlig under barocken.

Märta Ramsten

Det finns en väg till himmelen (Psalm 303, arr: Mats Bergström). Till Bo Setterlinds text används i psalmboken en folkmelodi som uppges vara upptecknad i Sköldinge i Södermanland. Melodin är annars knuten till en andlig visa med texten ”Till himmelen dit längtar jag” som spreds via skillingtryck från 1820-talet och framåt. Särskilt omtyckt tycks visan ha varit i Dalasocknarna – det finns ett 20-tal varianter av melodin upptecknade därifrån.

Närmare, Gud, till dig (Psalm 271, arr: Mats Bergström), som här kan avlyssnas i ett närmast blues-artat arrangemang, är en amerikansk psalm. Melodin är skriven av Lowell Mason 1856. När atlantångaren Titanic gick under 1912 skulle, enligt obekräftade uppgifter, denna psalm ha spelats av fartygets orkester när hon sjönk. Kanske är det en myt som snabbt fick stor spridning. Flera av de skillingtrycksvisor som skrevs här i Sverige om Titans undergång har just psalmen ”Närmare, Gud, till dig” som avslutning.

Oändlig nåd (Psalm 231, arr: Georg Riedel) är en engelsk/amerikansk väckelse-sång som blivit känd och omtyckt i stora delar av världen under sin titel Amazing Grace. Den version med säckpipor som Royal Scots Dragoon Guards släppte på skiva på 1970-talet hamnade på topplistorna i England. Här är det Georg Riedel som tagit sig an melodin i en soloversion.

Hur ljuvt det är att komma (Psalm 80, arr: Mats Bergström). Även om denna komposition tagits in i den senaste psalmboken får den snarare rubriceras som en romans. Och visst får man en känsla av att delta i en musikalisk salong på 1800-talet när man lyssnar till Mats Bergströms finstämda framförande. Isidor Dannström komponerade melodin 1881 till Johan Ludvig Runebergs text.

När jag frågade Mats varför han och Georg Riedel valt att ägna en hel cd åt psalmmelodier berättade han att det var skivbolaget Naxos som hade kommit med idén. Cd:n skulle bli en fortsättning på den omtyckta serien Sångar utan ord. De båda musikerna nappade helhjärtat på förslaget. Med stor entusiasm satte de igång med att gå igenom hela psalmboken för att välja ut de melodier som de rent musikaliskt fastnade för och som de ansåg lämpliga att ha som grund för improvisationer och arrangemang. Det var i Georg Riedels gillesstuga som de träffades för att spela och det var också där som urvalet började ta form.

I 2000-talets Sverige spelar psalmboken inte alls samma roll som den gjorde under tidigare århundraden, då den fanns i var mans hem. I 1940-talets Sverige sjöng fortfarande alla skolbarn en psalm vid morgonsamlingen, något som i det nya Sverige är otänkbart. Men vissa psalmer knutna till högtider och årstider – kanske framför allt jul- och sommarsalmer – är fortfarande mycket omtyckta. Jag gissar att vi är ganska många som fastnat just för melodierna, snarare än texterna. Åtskilliga melodier har ju också använts till flera olika texter i psalmboken. Så en cd med psalmer utan ord kan vara högst befogad.

Av de åttahundra psalmer som ingår i 1986 års psalmbok har musikerna valt ut arton melodier. De representerar olika århundraden; den äldsta melodin härrör faktiskt från 300-talet. Samtidigt kan vi lyssna till flera av de nya kompositioner som togs in i den nya psalmboken 1986, till exempel tonsättningar av Erland von Koch och Sven-Erik Bäck från 1900-talets andra hälft. Några av 1800-talets väckelsesånger har fått komma med på skivan liksom folkliga vismelodier utan känd upphovsman. Om jag förstätt musikerna rätt, så är det inte melodiernas ålder som haft betydelse för urvalet. Snarare är det igenkänning och melodiernas inneboende musikalitet som varit avgörande för vilka psalmer som valts ut.

Nu är det morgon (Psalm 181, arr: Mats Bergström). Psalmen är en av de nya i 1986 års psalmbok. Den fina gaeliska folkmelodin som används till denna psalm är tacksam att improvisera över. Själva melodin vandrar här mellan kontrabasen och gitarren.

En vänlig grönskas rika dräkt (Psalm 201, arr: Mats Bergström). Den här sommarpsalmen sjöngs tidigare till en tysk melodi, men i den nuvarande psalmboken har man ersatt den med Waldemar Åhléns omtyckta melodi. Den är en given favorit inte minst bland landets alla körsångare.

De blomster som i marken bor (Psalm 202, arr: Mats Bergström & Georg Riedel). Ännu en ny psalm i psalmboken, en sommarpsalm som skrevs av Harry Martinsson 1973 och tonsattes året efter av Erland von Koch. Det är en ljus och härligt böljande melodi som tolkas av musikerna.

Blott en dag (Psalm 249, arr: Georg Riedel). Georg Riedel improviserar här över predikanten och sångaren Oscar Ahnfelts folkkära melodi till Lina Sandells text.

O, vad världen nu är skön (Psalm 751, arr: Mats Bergström). Wolfgang Amadeus Mozart har fått stå för melodin till denna psalm – den är hämtad från ett divertimento i Ess för blåsare, K 252, första satsen. På typiskt 1700-talsmanér improviserar här Mats Bergström över melodin och excellerar i virtuosa variationer.

En jungfru födde ett barn idag (Psalm 124, arr: Mats Bergström) är en gammal julvisa som fanns med redan i vår första stadfästa psalmbok från 1695.

Melodin uppges ha sjungits i Böhmen vid 1400-talets början. Musikernas version här på skivan bygger på ostinatoformen, dvs. melodin slingrar sig över en liggande baston.

In dulci jubilo (Psalm 433, arr: Mats Bergström). Även denna latinska julsång har sjungits i Sverige i flera hundra år och ingick i 1695 års psalmbok. Den är ursprungligen en julvisa från 1300-talet. Här på skivan vandrar melodin i eko-effekter mellan gitarr och bas.

O huvud, blodigt, sårat (Psalm 144, arr: Mats Bergström & Georg Riedel). Melodin till denna kända påskpsalm skrevs av Hans Leo Hassler 1601, ursprungligen till en värdsilig text. Som körkoral ingår melodin till olika texter i Johann Sebastian Bachs Juloratorium och Matteuspassion.

Du som gick före oss (Psalm 74, arr: Mats Bergström). Denna atonala melodi av Sven-Erik Bäck kan nog ha väckt en del förundran när den togs in i 1986 års psalmbok. Den avviker helt från vår invanda moll- eller durtonalitet och svävar fritt på ett förunderligt sätt. I musikernas tolkning med det lyhörda samspelet mellan bas och gitarr blir denna psalmmelodi gärna ett ”örhänge”.

Tryggare kan ingen vara (Psalm 248, arr: Mats Bergström, Georg Riedel & André Ferrari). Musikerna leker här med takten i melodin till denna välkända Lina Sandell-psalm.

I hoppet sig min frälsta själ förnöjer (Psalm 325, arr: Georg Riedel). Psalmen sjungs till en folkmelodi av okänt ursprung. Georg Riedel improviserar över den vackra melodin på sin kontrabas.